

Advies 29 van de Adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit (ARK) Hilversum, 08-11-2021

Betreft 'Adviesstelsel Omgevingskwaliteit', gepresenteerd door Joram Grünfeld

1 Uitgangspunten advisering over omgevingskwaliteit

Bij de beoordeling van de ruimtelijke kwaliteit in het kader van de Omgevingswet:

- Onafhankelijke oordeelsvorming in teamverband
- Openbaar en transparant verloop van de adviesvraag en de adviesprocedure
- Inzicht in de ruimtelijke opbouw en identiteit van Hilversum en Regio
- Integrale oriëntatie: samenhang tussen de relevante invalshoeken
- Specialistische vakkennis; planologie, ruimtelijke ordening, architectuur, (stedelijk) landschap, infrastructuur, openbare ruimte en cultuurhistorie
- Wettelijke advisering waar het rijksmonumenten betreft
- Zicht op bescherming van waarden door ontwikkeling (erfgoed en cultuurlandschap)
- Advies op hoofdlijnen op basis van vakkundige onderbouwing
- Beschrijving van kwaliteitsdilemma's, uitwerking van kansen en risico's

2 Diversiteit van oordeelsvorming

Bij de diversiteit aan adviesvragen horen ook diverse vormen van advisering:

- Bij verstedelijkingsopdrachten: het vooraf formuleren van een door de raad te aanvaarden ambitiedocument
- Bij grote projecten: supervisie over programma en uitvoering; werken met een door de raad te aanvaarden projectdefinitie
- Bij ruimtelijke initiatieven: werken met een ontwerpatelier en met ruimtelijke verkenningen: onderzoekend ontwerpen
- Bij innovatievraagstukken: het geven van een essay-opdracht aan een deskundige waarin perspectieven geboden worden
- Bij de beoordeling van restauratie en herontwerp van (rijks)monumentale waarden: het tijdig inspirerend begeleiden voordat een (toetsend) advies wordt gegeven

3 Ervaring vanuit ARK

De samenstelling van het huidige ARK: een stedenbouwkundige, een architect met een erfgoeddeskundige als onafhankelijk voorzitter. Allen hebben langdurige ervaring met lokaal bestuur en gemeentelijke ruimtelijke vraagstukken.

Zowel gemeentelijke initiatieven als particuliere ontwikkelingen worden in een maandelijkse frequentie met een adviesvraag voorgelegd. In aanwezigheid van de wethouder RO en betrokken gemeentelijke stedenbouwkundigen wordt een presentatie gegeven over het geagendeerd ruimtelijk voornemen. Bij complexe opgaven wordt op kritische momenten een presentatie op de voortgang gegeven. Het overleg duurt gemiddeld drie uur. Binnen twee weken wordt een advies geleverd.

Jaarlijks wordt een excursie uitgezet langs gebiedsontwikkelingen en goede ervaring is opgedaan met open gesprekken met gemeentelijke stedenbouwkundigen en projectleiders

over de aard van actuele ruimtelijke opgaven en de wijze waarop deze het beste kunnen worden aangepakt.

4 Naar een nieuw adviesstelsel

Vanaf 2016 denkt ARK mee over uitgangspunten en adviseert over het programma van eisen vóór de ontwikkelingen uit. CWM adviseert over ingediende ontwerpen met als vraag of zij voldoen aan het bestaande beleidskader en heeft voornamelijk een toetsende rol.

In het zicht op de invoering van de Omgevingswet (vooralsnog op 1 juli 2022) wordt de huidige adviespraktijk van ARK en CWM opgeheven. Het is de bedoeling dat de taken van deze commissies ineenvloeien en dat de adviesvraag een integraal karakter krijgt, waarschijnlijk met een vergaderfrequentie van twee weken.

Wanneer sprake is van samenvoeging en verbreding/verdieping van de vraagstelling moet gezocht worden naar een brede samenstelling die qua expertise voldoet aan de veelsoortigheid van de adviesvraag. Afhankelijk van die vraag is soms een voltallige commissie vereist, op een ander moment is een speciale selectie uit de commissie voldoende, dit ter beoordeling van de onafhankelijk voorzitter.

Uitgaande van het werkdokument 'Omgevingsfoto gemeente Hilversum' wordt een ander soort regie gevraagd t.a.v. aspecten als ruimtebeslag en stedelijke veranderbaarheid op het gebied van wonen, werken, mobiliteit en vergroening. Die regierol ligt via de raad bij het college van B&W, die daarbij geadviseerd kan worden door een ervaren allrounder met als profiel: een seniorcoach, een klankbord voor de ontwerpers en beleidsmedewerkers met een vragende uitstraling: *waar zijn we mee bezig?* Deze persoon kan persoonlijk geconsulteerd worden door B&W, maar ook het onafhankelijk voorzitterschap vervullen.

De adviesgang majeure projecten zou moeten samenvallen met de besluitvormingsketen van A tot Z.

1. Ambitiedocument (waartoe?); opdracht formulering (wat?); projectdefinitie (hoe?). De uitgangspunten en ruimtelijke condities als ook de mate van participatie wordt door de raad vastgesteld, maar dan wel vóórdat het feitelijk ontwerpproces start. Deze fase van advisering kan men kwalificeren als het kwartier maken voor een plan.
2. Ontwerpatelier van schets tot definitief ontwerp (perspectief en voortgang), waarbij de omgevingskwaliteit centraal staat.
3. Beoordeling en advisering op omgevingskwaliteit (van begeleidend naar toetsend).

Daarnaast voegen wij aan dit advies graag als bijlage het essay "een ruimtelijk functioneel verbeterplan voor Hilversum 2040" toe als bron van inspiratie en motivatie voor de nieuwe adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit en Monumenten. In dit essay beschrijven we uitdagingen en uitgangspunten voor de verdere ruimtelijke ontwikkeling van Hilversum. Dit essay geeft daarmee inzicht in de overwegingen die wij de afgelopen periode hebben gehanteerd.

[ARK: Fons Asselbergs, Hans Ruijsenaars, Stef Veldhuizen]

Bijlage: Essay 'een ruimtelijk functioneel verbeterplan voor Hilversum 20240'